

I. SOCIALINĖ POLITIKA

KAI KURIE SOCIALINIO SOLIDARUMO PRARADIMO ASPEKTAI VAKARUOSE IR LIETUVOJE

Doc. dr. Arvydas Guogis

Mykolo Romerio universitetas, Viešojo administravimo fakultetas, Viešojo administravimo katedra
Ateities g. 20, LT-08303 Vilnius
Telefonas 2481286
Elektroninis paštas a.guogis@lycos.com

*Pateikta 2006 m. balandžio 28 d.
Parengta spausdinti 2006 m. gegužės 18 d.*

Santrauka

Straipsnyje analizuojama, kaip „pasyviąją socialinę apsaugą“ palaikę socialinis altruizmas ir solidarumas amžių sandūroje Vakaruose užleido vietą ryškiam individualizmui ir postemocionalizmui. Postemocionalizmas tapo vyraujančia sociopsichologine būsena kalbant ne tik apie tarpasmeninius žmonių santykius, bet ir formuojant bei finansuojant socialinę apsaugą. Straipsnyje, remiantis Vakarų mokslininkų, pirmiausia J. Rodgerio tyrimais, akivaizdžiai įrodoma neigiama postemocionalizmo reikšmė socialinės apsaugos plėtrai. Postemocionalistinės nuostatos labai sustiprina individualizmą ir sumažina socialiniu altruizmu paremtų sprendimų poreikį. „Aktyvioji socialinė apsauga“, orientuota į galutinius socialinės reintegracijos uždavinius, įsigalėjus postemocionalizmui socialinės apsaugos padėties iš esmės nebegali pagerinti. Pasaulio istorijoje kaip gerovės „aukso amžius“ tebeišlieka keli dešimtmečiai po Antrojo pasaulinio karo. Faktiškai Lietuva, tik prieš 15 metų atsikračiusi sovietinės įtakos, šiame gerovės valstybių „aukso amžiaus procesuose“ dalyvauti nebespėjo.

Pagrindinės sąvokos: individualizmas, postemocionalizmas, solidarumas, socialinė apsauga.

Įvadas

Prasidėjus paskutiniam XX amžiaus dešimtmečiui, pasaulyje tapo akivaizdu, kad labai išplito individualizmas ir sumažėjo socialinio altruizmo reikšmė. Tam didelę įtaką padarė globalizacija ir ekonominiai didesnio pelno augimo siekiai. Visų rūšių privatizacija ir komercializacija persmelkė įvairias visuomeninio gyvenimo sritis. Tai negalėjo turėti teigiamos įtakos ne tik valstybinės socialinės apsaugos plėtrai, bet ir grąžino jos raidą gerokai atgal. Atskirose šalyse, kurios pasižymėjo liberaliu marginaliu modeliu, pavyzdžiui, JAV, Didžioji Britanija ir Airija, socialinėje politikoje buvo tiesiog grįžta prie senų XIX amžiaus metodų. Kitose valstybėse socialinės apsaugos plėtrai sąlygos taip pat buvo nepalankios. Lietuvoje ir kitose Rytų Europos šalyse Vakarų gerovės valstybių ideologija ir praktika amžių sandūroje netgi visai nespėjo išsiskleisti. Tokiai paradigmos kaitai lemiamos reikšmės turėjo socialinės psichologijos pokyčiai, skatinę vadinamojo postemocionalizmo įsigalėjimą. Šis straipsnis skiriamas kai kuriems solidarumo praradimo aspektams apibrėžti, pirmiausia atskleidžiant postemocionalizmo tendencijas bendrame amžių sandūros sociokultūriniame kontekste.

Sumažėjusi socialinio solidarumo reikšmė

XX amžiaus antra pusė ir Vakaruose, ir vadinamajame sovietinės įtakos pasaulyje pasižymėjo aiškiu individualizmo ir socialinio egoizmo sumažėjimu. Vakaruose susiformavo kelios dešimtys visuotinės gerovės valstybių, kurios spręsdamos savo vystymosi klausimus rėmėsi solidarumo ir socialinio

konsensuso vertybėmis. Tai buvo gerovės valstybių „aukso amžius“. Jose buvo pabrėžiama būtinybė spręsti socialines problemas, kovoti su socialine nelygybe ir skurdu. Dauguma Vakarų valstybių pasižymėjo sukurtais socialinės politikos modeliais, kurie, tiesa, atskirose šalių grupėse skirdavosi nuo kitų. Visoms šioms šalims buvo būdinga vadinamoji „pasyviosios socialinės politikos“ paradigma, kurioje svarbiausią vaidmenį vaidino didelės socialinės išmokos – ir ne tik senatvės, bet ir bedarbių, vaikų augintojų, jaunų šeimų ir kitų socialinių grupių, kurioms pastaruoju metu visuomenės dėmesys yra sumažėjęs.

Sovietinės įtakos pasaulyje socialinėms problemoms taip pat buvo skiriama ypač daug dėmesio. Sovietinio lagerio valstybės buvo užsibrėžusios aiškų tikslą neturėti bedarbių, iki minimumo sumažinti socialinę nelygybę ir pašalinti skurdą. Daugelį sovietinės politikos krypčių galima laikyti nedemokratiškomis, represyviomis ir antihumaniškomis, o socialistinių šalių laimėjimai socialinėje srityje pripažinti netgi labai aršių socialistinės sistemos kritikų Vakaruose.

Nors ir Vakarų, ir Rytų sistemos rėmėsi skirtingais ekonominiais pagrindais, socialinės politikos rezultatai palankiai atsiliepėdavo jų gyventojams, gerino pasirinkimo, startinės ir reintegracinės veiklos galimybes, nors „aktyvios socialinės politikos“, kuri pasižymėtų dideliu reintegraciniu krūviu, reikšmė buvo mažesnė negu dabar. Daugelis tuometinių Vakarų pasaulio socialinių mokslų atstovų rėmė socialinio solidarumo ir socialinio altruizmo tendencijas. Vakarų socialinės politikos problematikai pradžia davė žymaus anglų sociologo Richardo Titmusso darbai. Jo gerovės ir visuomenės vizija buvo ne tik susijusi su Britanijos gerovės valstybės socialine administracija, bet ir rėmėsi aiškium tokių gerovės valstybės vaidmens ir tikslų supratimu, kurie mažintų nelygybę ir didintų socialinio solidarumo lygį visuomenėje. R. Titmussui lygybė buvo ne tik tikslas, bet ir priemonė. Jo tikslas buvo atkurti ir gilinti bendruomeniškumą ir tarpusavio paramos jausmą visuomenėje. Tokiai tvarkai palaikyti buvo reikalingos institucijos, kurios galėtų kasdien jungti žmones, formuoti tokius jų tarpusavio ryšius, kurie nebūtų tik kaip laisvosios rinkos ryšiai. Gerovės valstybė sudarė galimybes kurtis tokioms institucijoms (Miller, 1987, p. 6). Visuomenė vertino socialinės gerovės kūrimą kaip socialinio solidarumo pasireiškimą. Daugeliui to meto politikų, mokslininkų, kultūros veikėjų atrodė, kad nežaboto, laukinio kapitalizmo metas jau toli praeityje, kažkur XIX amžiuje, ir tolesnė pasaulio raida kryps socialinio teisingumo ir socialinio altruizmo kryptimi. Socialinis teisingumas, solidarumas ir socialinis altruizmas buvo suprantami kaip civilizacijos elementai, kurie ir toliau prisidės prie civilizacijos stiprėjimo pasaulyje. Ir tik kažkur Pinočeto vadovaujamoje Čilėje, atskirose liberalių intelektualų ir ekonomistų salelėse JAV ir Vakarų Europoje buvo manoma kitaip, ir pasaulio raida buvo siejama su sustiprintos laisvosios rinkos ideologija ir praktika. 9-ajame dešimtmetyje, ypač žlugus sovietinei sistemai Rytų Europoje, pasaulis tarsi apsvirtė. Perskirstomasis socialinis teisingumas buvo paskelbtas blogybe ir ekonominės raidos trukdžiu. Nors faktiškai ekonominės raidos laimėjimai buvo suvedami tik į didesnį pelną, socialinė apsauga buvo paskelbta kaip našta, atiminėjanti išteklius iš visuomenės. Tokią ideologiją skelbė daugiausia naujųjų elitų atstovai, kuriems tai buvo naudinga ir ekonominiu, ir politiniu požiūriais. Daugeliu atvejų naujieji elitai buvo labiau „globalizuoti“ negu senieji nacionaliniai elitai, kurie, norėdami išlikti valdžioje, pritarėdavo ir nesipriešindavo „naujųjų elitų“ ideologijai ir praktikai. Vakarų socialdemokratija per pastaruosius tris dešimtmečius tikėjo naujųjų dešiniųjų keliais, sugebėdama pasiūlyti vienintelę naujesnę „Trečiojo kelio“ paradigmą, kuri, tiesa, irgi kreipė socialdemokratų labiau į dešinę, liberalizmo ir laisvosios rinkos rėmimo kryptimi. Rytų Europos socialdemokratams faktiškai tik iškabose galėjo vadintis socialdemokratams, nes dažniausiai jokių realesnių socialdemokratinio turinio nepasižymėdavo. Kaip reagavo visuomenė ir valdomieji? Ar jie irgi sutiko su „naujųjų elitų“ ideologija ir praktika?

Viešosios nuomonės tyrimai rodė, kad nors iš esmės OECD šalių žmonės rėmė gerovės valstybę, tai nebūtinai tiesiogiai atsispindėjo socialinio solidarumo atžvilgiu (Skocpol, 2000, Cook and Barrett, 1992). Sociologiniai duomenys rodo, kad požiūris į socialinę apsaugą rėmėsi asmeniniu socialinių paslaugų poreikiu, suteikimo sąlygomis ir asmeninėmis finansinėmis išlaidomis, kurios būtų skirtos socialinei apsaugai. Nors faktai rodo (Rodger, 2003), kad socialinis altruizmas vis dar egzistavo ir dalis žmonių vis dar buvo susirūpinę socialiniu teisingumu, ryškesnis principas, išryškėjęs J. Rodgerio tyrimuose, rodo, kad geriausiu atveju visuomenėje reikėsi abipusio draudimo principas ir kad žmonės iš socialinės apsaugos sistemos labiau pageidavo teisingumo nei lygybės.

Daugelis tyrimų rodo, kad vertinant gyventojų požiūrį į socialinę apsaugą, skiriasi tai, ką žmonės galvoja, ir tai, ką jie jaučia socialinės apsaugos atžvilgiu. Abiem atvejais būtina taikyti skirtingą tyrimų metodologiją.

Nors J. Rodgeris, remdamasis J. Habermaso (1976) ir J. O'Connoro (1973) samprata, rašo, kad Vakarų gerovės valstybės legitimumas nėra kvestionuojamas, su tuo galima nesutikti. Gerovės valstybė remiasi įvairiomis institucinėmis ir biurokratinėmis formomis, o prieš jas tikrai yra nusiteikę nemažai Vakarų, juo labiau Rytų pasaulio atstovų. Amžių sandūroje „institucionalizuotas solidarumas“ išgyvena ne lengviausias dienas. „Institucionalizuoto solidarumo“ pabaiga dar nereiškia socialinio solidarumo praradimo apskritai, jeigu jis pasireiškia per horizontalius žmonių ryšius ir jeigu iš tikrųjų nuošir-

džiai ir giliai rūpinamasi kaimynais, atsidūrusiais nelaimėje ir prispaustais vargo. Empiriniai duomenys rodo, kad XIX amžiaus žmogus vertindamas socialinę apsaugą pirmiausia gerai apskaičiuoja ir intelektualiai palygina, ar asmeniškai galima tikėtis naudos iš socialinės apsaugos, pensijų, sveikatos apsaugos ir pan. Jeigu socialinę apsaugą reikia institucionalizuoti arba taikyti kokį kitą kolektyvinį mechanizmą, jie galvoja, gal tai būtų efektyviau. Taip pat yra daug ir tokių asmenų, kurie nelaimingaisiais ir vargšais rūpintis visai nenori: 13 proc. olandų W. Van Oorschoto studijoje (Van Oorschot, 2002, p. 31–46) remia gerovės sistemą tik dėl to, kad jie teisiškai priversti tai daryti, o 60 proc. toje pačioje studijoje nerodė jokios „užuojautos“ tiems, kurie priklausė nuo socialinės apsaugos. Akivaizdu, kad amžių sandūroje įsigalėjo bihevioristinės elgesio teorijos, kurios vargšų atsiradimą vertina tik elgesio, o ne sisteminių ryšių ar sisteminių trūkumų požiūriu. Tikriausiai ne veltui Europos Sąjunga skatina socialinės įterpties paradigmos plėtojimą, o tai aiškiai rodo, kad socialinio solidarumo padėtis Vakaruose ir Rytuose yra prasta. Viena iš pagrindinių tokios situacijos susidarymo priežasčių yra dėl socialinės poliarizacijos nutrūkę tarpusavio ryšiai, kai skirtingos socialinės grupės „nebeauga“ žinių viena apie kitą. Tada dingsta tarpusavio empatija. N. Eliasas (1978) tokiam reiškiniui pavadinti vartoja „funkcinės demokratizacijos“ terminą, t. y. šiuo atveju tai būtų „funkcinės demokratizacijos“ susilpnėjimas, kuris sumažina arba panaikina vienos socialinės grupės arba klasės priklausomybę nuo kitos. Daugybė tyrėjų apie tai kalba kaip apie „decivilizuojančią tendenciją“ (Ferge, 1997; Fletcher, 1995 and 1997; Mennell, 1992). S. Ferge (1999) tiesiai klausia: kas bus tada, kai valstybės reikšmė nunyks? Daugelyje savo darbų ji atsako, kad atsisakius kolektyvinių valstybės priemonių, pasauliui gresia „decivilizacija“, nes sumažėja institucinis solidarumas. Tokiu atveju tolesnė analizė yra aiški. Globalizuojančios tendencijos kreipia darbo jėgą į postfordistines ir postindustrines sąlygas, stiprėja socialinė poliarizacija. Verslininkų galimybių išsiplėtimas ir sąlygų savarankiškai dirbantiems praturtėti susiformavimas, kartu su patikimomis ir gerai apmokamomis darbo vietomis žinių ekonomikoje, OECD šalyse žinomas taip pat kaip pramoninės gamybos bedarbių gausėjimas ir mažai apmokamo bei nesaugaus ne visą darbo dieną dirbančių žmonių skaičiaus padidėjimas laisvalaikio ir prekybos srityse. Lūkesčiai dėl kolektyvinės paramos vargo arba nelaimės atsiradimo sąlygomis pastaruoju metu yra sumažėję. Nesant stiprios gerovės valstybės, siekiančios savo socialine ir pramonine politika užtikrinti tarpusavio socialinę ir ekonominę priklausomybę tarp visų socialinių klasių, žemiausios klasės („underclass“) arba socialiai atskirtieji gali nebesugebėti įnešti savo funkcinio įnašo į ekonomiką. Tokiame kontekste skurdo kišenėse smurtas ir kriminaliniai veiksmai gali tapti vienintele marginalizuotų asmenų priemone prieinančią prie materialinių išteklių. Socialinė visuomenės tvarka galutinai suyra.

Individualizmo ir postemocionalizmo tendencijų sustiprėjimas

Įsiskaidymą socialiniai pasidalijimai gali skatinti postemocinės visuomenės stiprėjimą, kurioje socialinės hierarchijos apačioje esančiųjų padėtį nušviečia tik žiniasklaida, nebėra kasdienių rutininių skirtingų socialinių grupių ryšių. Žinios apie blogiau gyvenančiuosius ir jų socialinius poreikius tampa labai ribotos. Simpatija jų atžvilgiu, jeigu apskritai jaučiama, deklaruojama tik intelektualiai, be nuoširdžių emocijų ir empatijos. Galų gale į socialinius poreikius pradeda žiūrėti pro bihevioristinius (elgesio), o ne struktūrinius akinius. Žmogus blogai elgiasi, todėl blogai ir gyvena. Analizuojant šiuos reiškinius, verta atkreipti dėmesį į postemocionalizmo reiškinį. Rytų Europoje, įskaitant ir Lietuvą, jau nuo pat 1990-ųjų reformų pradžios buvo akivaizdu, kad stiprėja postemocionalizmas. Postemocionalizmas, kaip reiškinys, atspindi tendenciją, kad jausmai „intelektualizuojami, o ne jaučiami“. Socialiniai ryšiai vystėsi ne tikru būdu, o panaudojant „dirbtinį puikumą“ ar „dirbtinę šypsena“. Vakaruose tai žinoma „niceness“ pavadinimu. Emocijomis manipuluojama. Postemocionalizmas yra labiau ne emocijų trūkumas, o manipuliavimas valdant jausmus. S. Mestrovicius (1997, p. 150) rašė: „postemocionalizmas yra sistema, skirta išvengti emocinės „netvarkos“, nemalonių situacijų emocijuose santykiuose, civilizuoti „laukines“ emocinio gyvenimo sritis ir... nukreipti emocijas taip, kad socialinis pasaulis riedėtų kaip darni, gerai prižiūrima mašina. Ką Markūzė vadino laiminga sąmone – turi būti palaikoma bet kokia kaina. „Politinis korektiškumas taip pat reiškia, kad niekas kas emociškai nenumatyta negali įvykti“.

Čia aprašyta ne psichikos būklė. Postemocionalizmas yra galutinis istorinio proceso produktas, kuriame manipuluojama autentiškais jausmais. Tai suprantama kaip „civilizuojantis procesas“, nors iš tikrųjų tokiam procese kitų žmonių skausmui ir jausmams atsukta nugara (Mestrovic, 1997, p. 92–94). Vyksta šalta kitų žmonių kančių kontempliacija, kuriai skirtos „nuglaistyto maniero“. Faktinis tokių „nuglaistyto maniero“ amoralumas akivaizdus, tačiau nepasmerkiamas. Tai – dirbtinė, neautentiška civilizacija. Ji sukuria postemocinę visuomenę, kuri įgyja kultūrinių ir struktūrinių bruožų. Visuomenės „disneilandizavimas“ ir „makdonaldizavimas“ yra tik du iš terminų, skirtų postemocionalizmo

kultūriniais padariniais apibūdinti. Netikras „puikumas“ pradeda reikštis visose socialinio, ekonominio gyvenimo ir laisvalaikio srityse (Bryman, 1999 and Ritzer, 1992).

Postemocionalizmas reiškia socialinio prado individualizavimą (Ferge, 1997), kuriuo pasižymi XXI amžiaus gerovės paradigma ir kuris remiasi gerovės principų privatizavimu bei „amoralium šeimyniškumu“. Plačiąja prasme amoralus šeimyniškumas reiškia būtinybę greitai pagerinti šeimos materialinę gerovę paminant socialinį solidarumą, kai pabrėžiamos tik šeimos, o ne bendruomenės vertybės ir atitinkama elgsena. M. Barretto ir M. MacIntosho (1991) nuomone, tai yra asocialinis reiškinys, kuriuo susilpninamos bendruomenės institucijos, sumažinamos altruizmo ribos ir suteikiamos privilegijos tik šeimos pareigoms. Tada pateisinamas tik toks elgesys, kuris iškart duoda naudą asmeniui ir jo šeimai. Geriausiu atveju „amoralus šeimyniškumas“ bendrąjį gėrį remia tik abipusio draudimo pagrindu. Kalbant emociniais terminais, tai reiškia tokią sampratą, kuria remiantis, požiūris į socialinę apsaugą yra pragmatiškai apskaičiuojamas. Tokiu atveju aistringos paramos ir užuojautos kaimynams nebelieka. Iš tikrųjų tai reiškia, kad parama socialinei apsaugai ar gerovės valstybei negali remtis socialiniu altruizmu. J. Rodgerio tyrimai (Rodger, 2000, Rodger, 2003) rodo, kad Vakarų pasaulis iš tikrųjų tapo egoistinis ir postemocinis. Atitinkami požiūriai, gyvenimo stiliaus pasirinkimas ir ekonominiai santykiai tampa struktūriniai. Tai rodo, kad visuomenėje tikrai trūksta solidarumo ir labiausiai rūpinamasi savimi ir šeima.

Vertinant postemocionalizmą, nereikėtų laikytis labai kategoriškų nuostatų. Numatant individualizmo ir postemocionalizmo raidą, būtina atsižvelgti į kiekvienos šalies istorines sąlygas ir naujausius, socialinę raidą apibūdinančius faktus ir rodiklius. Taip Baltijos šalyse, nepaisydamos sustiprėjusių pasaulinių individualizmo tendencijų 9-ojo ir 10-ojo praėjusio amžiaus dešimtmečių sandūroje, savo nacionalinio atgimimo sąjūdyje pademonstravo reikšmingus socialinio solidarumo ir altruizmo pavyzdžius. Nors vėliau jos ilgam „nugrimzdo“ į socialinį egoizmą ir postemocionalizmą, pirmieji XXI amžiaus metai Baltijos šalyse ir Lietuvoje vėl žymi bendruomeniškumo tendencijų sustiprėjimą ir didesnę socialinio solidarumo poreikį. Tai liudija ne tik gerokai išaugusios valstybinės socialinės apsaugos socialinės išmokos, bet ir bendruomeninių organizacijų įkūrimas ir veikla siekiant jungiančių, o ne skiriančių rezultatų.

Išvados

Ir Vakarų, ir sovietinės įtakos pasaulyje keli dešimtmečiai po Antrojo pasaulinio karo pasižymėjo valstybinės socialinės apsaugos plėtra, kuriai būdingas „pasyviosios socialinės politikos“ vaidmuo, pasireiškęs socialinių išmokų plėtimu ir didinimu. Palankiai socialinės politikos paradigmą būdingas didelis socialinis altruizmas ir solidarumas. Paskutinis XX amžiaus dešimtmetis paskatino didelius socialinės psichologijos pokyčius, kurie stiprino individualizmą ir socialinį egoizmą. Postemocionalizmas tapo politika ir buitį nulemiančia psichologine būsena, kuri negalėjo nepaveikti socialinės apsaugos raidos. Socialinės apsaugos plėtra amžių sandūroje visai sulėtėjo, postemocionalizmas ir individualizmas tapo lemiamais socialinių ryšių veiksniais. Postemocionalizmo įsigalėjimą patvirtina ir žymių Vakarų sociologų, pirmiausia J. J. Rodgerio, darbai. Socialiniam solidarumui ir altruizmui nepadedą netgi beįsigalinti „aktyvios socialinės politikos“ paradigma, nukreipta į galutinę socialinę reintegraciją. Vis dėlto alternatyvos socialinio solidarumo socialinėje apsaugoje nėra.

LITERATŪRA

1. **Barrett M., McIntosh M.** The Anti-Social Family, 2nd edition. – London: Verso, 1991.
2. **Bryman A.** The Disneyisation of Society // Sociological Review, 1999. Vol. 47.
3. **Cook F. L., Barrett.** Support for the American Welfare State: The Views of Congress and the Public. – New York: Columbia University Press, 1992.
4. **Elias N.** The Civilising Process. – Oxford: Blackwell, 1978.
5. **Ferge S.** The Changed Welfare Paradigm: The Individualisation of the Social // Social Policy and Administration, 1997. Vol. 31.
6. **Ferge S.** And What if the State Fades Away? The Civilising Process and the State / S. Svallfors and P. Taylor-Gooby (eds.). The End of the Welfare State? – London: Routledge, 1999.
7. **Fletcher J.** Towards a Theory of Decivilising Processes // Amsterdams Sociologisch Tijdschrift. 1995. No. 22.
8. **Fletcher J.** Violence and Civilisation: An Introduction to the Work of Norbert Elias. – Cambridge: Polity, 1997.
9. **Habermas J.** Legitimation Crisis. – London: Heinemann, 1976.
10. **Mennell S., Norbert E.** An Introduction. – Dublin: University College Dublin Press, 1992.
11. **Mestrovic S.** Postemotional Society. – London: Sage, 1997.

12. **Miller S. M.** Introduction: The Legacy of Richard Titmuss / B. Abel-Smith and K. Titmuss (eds.). *The Philosophy of Welfare: Selected Writings of Richard M. Titmuss.* – London: Allen and Unwin, 1987.
13. **O'Connor J.** *The Fiscal Crisis of the State.* – New York: St.Martin's Press, 1973.
14. **Rodger J. J.** Social Solidarity, Welfare and Post-Emotionalism // *Journal of Social Policy.* 2003. No. 32.
15. **Rodger J. J.** *From a Welfare State to a Welfare Society: The Changing Context of Social Policy in a Postmodern Era.* – London: Macmillan, 2000.
16. **Ritzer G.** *The MacDonaldisation of Society.* – London: Sage, 1992.
17. **Skocpol T.** *The Missing Middle: Working Families and the Future of American Social Policy.* – New York: Norton, 2000.
18. **Van Oorschot W.** Individual Motives for Contributing to Welfare Benefits in the Netherlands // *Policy and Politics,* 2002. No. 30.

REGARDING SOME ANTI-SOLIDARISTIC ASPECTS IN THE WEST AND LITHUANIA

Assoc. Prof. Dr. Arvydas Guogis

Mykolas Romeris University

The article deals with the replacement of the paradigm of „passive social policy“ by the paradigm of „active social policy“, which normatively poses not only social benefits questions but also important social reintegration tasks. Nevertheless in general the role of state social security by approaching the 21st century has been seriously diminished. One of the reasons for that was the disappearance of social altruism and solidarity in society and the prevalence of individualism and post-emotionalism. Nowadays post-emotionalist relations between the people form the core of socio-psychological state of society in the West and Lithuania. They are making harmful impact on social security development and seriously diminishing its significance. Return to solidarity becomes of vital importance to society.

Keywords: individualism, post-emotionalism, solidarity, social security.